

GEWONE ZITTING 2023-2024

12 OKTOBER 2023

**VERENIGDE VERGADERING
VAN DE
GEMEENSCHAPPELIJKE
GEMEENSCHAPSCOMMISSIE**

ONTWERP VAN ORDONNANTIE

**betreffende de psychiatrische
verzorgingstehuizen**

VERSLAG

uitgebracht namens de commissie
voor de Gezondheid en Bijstand aan personen

door mevr. Véronique JAMOULLE (F)

SESSION ORDINAIRE 2023-2024

12 OCTOBRE 2023

**ASSEMBLÉE RÉUNIE
DE LA COMMISSION
COMMUNAUTAIRE
COMMUNE**

PROJET D'ORDONNANCE

**relative aux maisons de
soins psychiatriques**

RAPPORT

fait au nom de la commission
de la Santé et de l'Aide aux personnes

par Mme Véronique JAMOULLE (F)

Aan de werkzaamheden van de commissie hebben deelgenomen:

Vaste leden: de heer Ibrahim Dönmez, mevr. Véronique Jamoule, mevr. Françoise Schepmans, mevr. Viviane Teitelbaum, mevr. Marie Lecocq, de heer Kalvin Soiresse Njall, mevr. Farida Tahar, mevr. Nicole Nketo Bomele, de heer Juan Benjumea Moreno.

Plaatsvervangers: de heren Martin Casier, Bertin Mampaka Mankamba, mevr. Els Rochette.

Ander lid: mevr. Gladys Kazadi.

Zie:

Stuk van de Verenigde Vergadering:

B-163/1 – 2023/2024: Ontwerp van ordonnantie.

Ont participé aux travaux de la commission :

Membres effectifs : M. Ibrahim Dönmez, Mmes Véronique Jamoule, Françoise Schepmans, Viviane Teitelbaum, Marie Lecocq, M. Kalvin Soiresse Njall, Mmes Farida Tahar, Nicole Nketo Bomele, M. Juan Benjumea Moreno.

Membres suppléants : MM. Martin Casier, Bertin Mampaka Mankamba, Mme Els Rochette.

Autre membre : Mme Gladys Kazadi.

Voir :

Documents de l'Assemblée réunie :

B-163/1 – 2023/2024 : Projet d'ordonnance.

I. Inleidende uiteenzetting van de heer Alain Maron, lid van het Verenigd College

Het lid van het Verenigd College heeft voor de commissieleden de volgende toespraak gehouden:

“Het verheugt mij u dit ontwerp van ordonnantie voor te stellen, dat de wetteksten actualiseert die tot nu toe een kader schepten voor psychiatrische verzorgingstehuizen. Deze tekst volgt op een uitvoeringsbesluit van de wet op de ziekenhuizen van 1990 dat achterhaald was. Aan deze actualisering is veel voorbereidend werk voorafgegaan, in overleg met enerzijds de actoren (binnen de werkgroep ‘psychiatrische verzorgingstehuizen’ van het Brussels Platform voor Geestelijke Gezondheid) en anderzijds de diensten van het Verenigd College, van wie ik het werk vandaag wil prijzen.

De afgelopen jaren zijn er in de sector verschillende proef-projecten voor psychiatrische verzorgingstehuizen opgezet, die ons hebben geleerd dat de praktijken (met name wat betreft de profielen en de opleiding die nodig zijn voor de zorgverlening) en de behoeften (met name wat betreft de doelgroepen) zijn veranderd. Daarnaast is de realiteit op het terrein aanzienlijk veranderd sinds de jaren 90, waardoor het dan ook noodzakelijk was om de teksten te herformuleren. Want zoals u weet is de ambitie van het Verenigd College om, in overeenstemming met het regeerakkoord, het zorgaanbod van de psychiatrische verzorgingstehuizen te versterken. Ter herinnering: vanaf 2022 wordt jaarlijks 5,5 miljoen euro uitgetrokken voor de financiering van infrastructuur binnen het budget van de Diensten van het Verenigd College om de bouw van nieuwe psychiatrische verzorgingstehuizen te garanderen. Hierdoor kon in 2021 de vestiging Les Trois Arbres zijn deuren openen.

De criteria zijn voornamelijk gericht (en ik ga hier het ontwerp van ordonnantie parafraseren) op de volgende elementen:

- de bereidheid van het psychiatrisch verzorgingstehuis om deel uit te maken van een gediversifieerd aanbod van diensten (geestelijke gezondheidszorg, maar niet uitsluitend) en samen te werken met de bestaande diensten op het niveau van het zorggebied of de wijk teneinde de coherentie en de continuïteit in de zorg voor zijn bewoners te waarborgen;
- het zorgaanbod richten op herstel;
- de personeelsbezetting verhogen en de bereidheid om personeel met een specifiek profiel voor de voorgestelde zorg aan te werven (bijvoorbeeld een peer-helper of een persoon met een specifieke kwalificatie op een bepaald gebied dat verband houdt met het herstel-project van het psychiatrisch verzorgingstehuis);
- de deelname van alle actoren van het psychiatrisch verzorgingstehuis aan zijn organisatie van het leven en de zorg;

I. Exposé introductif de M. Alain Maron, membre du Collège réuni

Le membre du Collège réuni a tenu devant les commissaires le discours suivant :

« Je suis heureux de vous présenter ce projet d’ordonnance qui vient remettre au goût du jour les textes légaux qui encadraient jusqu’ici les maisons de soins psychiatrique. Ce texte succède à un arrêté d’exécution de la loi sur les hôpitaux de 1990 qui était obsolète. Cette mise à jour a fait l’objet d’un travail de préparation important, en concertation avec les acteurs d’une part (au sein du groupe de travail « ‘maisons de soins psychiatriques’ de la Plateforme bruxelloise pour la santé mentale) et d’autre part avec les services du Collège réuni, dont je tiens à saluer le travail aujourd’hui.

Plusieurs projets pilotes de maisons de soins psychiatriques ont pu prendre place ces dernières années au sein du secteur et nous enseignent que les pratiques (notamment en ce qui concerne les profils et la formation nécessaires aux prises en charges) et les besoins (notamment en ce qui concerne les publics cibles) ont évolué. En outre, depuis les années 1990 les réalités de terrain ont considérablement évolué et il était dès lors nécessaire de reformuler les textes en conséquence. Car, comme vous le savez, conformément à l’accord de gouvernement, l’ambition du Collège réuni est de renforcer l’offre de soin en maisons de soins psychiatriques. Pour rappel, depuis 2022, 5,5 millions d’euros pour le financement des infrastructures sont prévus au budget des services du Collège réuni chaque année afin de garantir la construction d’une nouvelle maison de soins psychiatriques. Ainsi, en 2021 le site des Trois Arbres a pu ouvrir ses portes.

Les critères portent principalement (et je paraphrase ici le projet d’ordonnance) sur les éléments suivants :

- la volonté de la maison de soins psychiatriques de s’inscrire dans une offre diversifiée de services (de santé mentale, mais pas seulement) et de collaborer avec les services existants à l’échelle du bassin de soins ou encore du quartier afin d’assurer la cohérence et la continuité de la prise en charge de ses résidents ;
- l’orientation de son offre de soin sur le rétablissement ;
- l’augmentation du taux d’encadrement en personnel ainsi que la volonté d’engager du personnel présentant un profil spécifique à l’offre de soins proposée (comme par exemple un pair-aidant ou une personne ayant une qualification particulière dans un domaine précis en lien avec le projet d’établissement de la maison de soins psychiatriques) ;
- la participation de tous les acteurs de la maison de soins psychiatriques à son organisation de vie et de soins ;

- het goede algemene en administratieve beheer van het psychiatrisch verzorgingstehuis;
- de architecturale kwaliteit van het project;
- en tot slot de opvangcapaciteit van de structuren.

Uiteraard zullen deze criteria in de uitvoeringsbesluiten worden geconcretiseerd. Ook worden ze de komende weken natuurlijk voorgelegd aan de sector en aan de Adviesraad van de afdeling Geestelijke Gezondheidszorg.

Deze besluiten zullen tijdens drie sessies worden besproken en rond drie assen worden uitgewerkt (de eerste sessie zal op 7 november 2023 plaatsvinden):

- 1° de algemene werkingsnormen: huishoudelijk reglement, patiëntenrechten, dossier van de patiënt, activiteiten, verlof, bewonersraden ...;
- 2° de architectonische normen en de hygiënennormen: de grootte van de structuren en installaties, de inrichting ...;
- 3° de normen met betrekking tot het personeelskader: aantal voltijdsequivalenten, de opleiding van de werknemers, overleg, teamvergaderingen, profiel van de werknemers ...

In overeenstemming met wat er in de ordonnantie voor de rust- en verzorgingstehuizen staat, is er tot slot voorzien in controlemechanismen en in de mogelijkheid om structuren te inspecteren die niet zijn erkend (NEOS). De samenwerking met lokale overheden wordt ook verduidelijkt, en natuurlijk wordt die van de Diensten van het Verenigd College voor het eerst opnieuw gedefinieerd, wat niet meer het geval was sinds de laatste staatshervorming.”.

II. Algemene bespreking

Mevrouw Viviane Teitelbaum merkt op dat deze bespreking toevallig in de week van de geestelijke gezondheid 2023 valt. De volksvertegenwoordiger verklaart dat haar fractie van geestelijke gezondheid een nationale zaak wil maken, gezien het feit dat uitdagingen in verband met geestelijke gezondheid betrekking hebben op heel wat personen - in het bijzonder vrouwen, wat een gendergerichte benadering van de situatie zou rechtvaardigen - en dat de covidpandemie de problematiek heeft verergerd en de noodzaak heeft aangetoond om er meer aandacht aan te besteden.

Gezien de essentiële rol van de psychiatrische verzorgingstehuizen verbaast de spreekster zich erover dat de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, die er na de zesde staatshervorming de bevoegdheid over kreeg, tot het einde van de regeerperiode nodig had om ze een eigen wettelijk kader te geven.

Ondanks de beloften in het regeerakkoord telt het Brussels Gewest vandaag slechts 321 plaatsen in psychiatrische verzorgingstehuizen en de aankondiging van 120 bijkomende

- la bonne gestion générale et administrative de la maison de soins psychiatriques ;
- la qualité architecturale du projet ;
- et, enfin, la capacité d'hébergement des structures.

Bien entendu ces critères seront traduits plus concrètement dans les arrêtés d'exécution. Naturellement, ils seront eux aussi soumis dans les semaines à venir au secteur ainsi qu'au Conseil consultatif de la section Santé mentale.

Ces arrêtés seront discutés et travaillés sur trois axes et en trois sessions (dont la première aura lieu le 7 novembre 2023) :

- 1° les normes générales de fonctionnement : le règlement d'ordre intérieur, les droits du patients, le dossier du patient, les animations, les congés, les conseils de résidents... ;
- 2° les normes architecturales et d'hygiènes : la taille des structures et des installations, l'aménagement... ;
- 3° les normes de cadre de personnelles : le nombre d'équivalents temps plein, la formation des travailleurs, la concertation, les réunions d'équipes, le profil des travailleurs...

Enfin, conformément à ce que l'on peut trouver dans l'ordonnance relative aux établissements pour aînés, des mécanisme de contrôle sont prévus ainsi que la possibilité d'inspecter des structures qui ne seraient pas agréés (SHNA). La collaboration avec les pouvoirs locaux est aussi clarifié et, bien entendu, celle des services du Collège réuni est pour la première fois définie, ce qui n'était pas le cas depuis la dernière réforme de l'État. ».

II. Discussion générale

Mme Viviane Teitelbaum note que, par un hasard du calendrier, la présente discussion intervient pendant la semaine de la santé mentale 2023. La députée expose que son groupe, considérant que les enjeux liés à la santé mentale touchent un nombre croissant de personnes – en particulier des femmes, ce qui justifierait une approche genrée de la situation – et que la pandémie de Covid-19 a exacerbé cette problématique et mis en lumière la nécessité d'y accorder plus d'attention, entend faire de la santé mentale une cause nationale.

Étant donné le rôle essentiel des maisons de soins psychiatriques, l'oratrice s'étonne qu'il ait fallu attendre la fin de la législature pour enfin leur donner un cadre législatif propre à la Commission communautaire commune, cette entité ayant hérité de la compétence à la suite de la sixième réforme de l'État.

Malgré les promesses inscrites dans l'accord de gouvernement, la Région bruxellois ne compte à ce jour que 321 places en maisons de soins psychiatriques et l'annonce de

plaatsen tegen 2026 lijkt het commissielid met het oog op de vraag ontoereikend. Hoorzittingen zouden trouwens de leden van de Verenigde Vergadering kunnen helpen om een objectief beeld van het tekort te vormen. Kan het Verenigd College een overzicht van de cijfers bezorgen?

Mevrouw Véronique Jamoullie benadrukt op haar beurt dat geestelijke gezondheid van fundamenteel belang is. Door de covidpandemie zijn de enorme behoeften op dat vlak aange- toond: iedereen herinnert zich dat toen de crisis op zijn hoogtepunt was, de instellingen voor gezondheid en bijstand aan personen, die zelf de situatie niet meer aankonden, niet meer wisten naar wie ze patiënten met problemen moesten doorverwijzen. De spreekster verheugt zich dan ook over de indiening van het voorliggende ontwerp van wetgevend kader. Haar fractie zal de tekst goedkeuren. Die vormt in haar ogen een belangrijke vooruitgang, die in de eerste plaats geïnspireerd is door bezorgdheid over het welzijn van de bewoners.

In het kader van de vragen vanuit de sector zou de volksvertegenwoordiger graag weten welke maatregelen gepland zijn om de structurele onderfinanciering aan te pakken, rekening houdend met de nieuwe normen die de sector zullen worden opgelegd en met het feit dat de werkingskosten blijven stijgen.

Hoever staan de steun en de aanmoediging van innovende initiatieven?

De spreekster betwist niet dat de digitalisering van de dosiers voordelen biedt. Ze stelt zich echter vragen over de kosten voor de invoering van het informaticasysteem en over de garanties inzake de bescherming van de vertrouwelijke gegevens van de patiënten.

Het commissielid wil ten slotte weten hoe het beleid inzake psychiatrische verzorgingstehuizen wordt afgestemd op het Geïntegreerd Welzijns- en Gezondheidsplan, waarin een territorialisering wordt gepromoot die de verzorgingstehuizen soms vreemd is.

De heer Juan Benjumea Moreno pikt in op het betoog van de vorige sprekers en herinnert eraan dat sommigen hadden voorspeld dat de laatste golf van de covidpandemie een golf van geestelijke gezondheidsproblemen zou zijn, aangezien de effecten van de gezondheidscrisis bovenop bestaande oorzaak zouden komen. Dat nieuwe gegeven maakt het volgens hem noodzakelijk om de benadering van een continue geestelijke gezondheidszorg grondig te herzien.

De spreker is van mening dat het voorliggende ontwerp het wettelijke kader voor psychiatrische verzorgingstehuizen samenhangender en begrijpelijker maakt. Hij verheugt er zich in het bijzonder over dat de samenwerking tussen de psychiatrische verzorgingstehuizen en de bestaande diensten in dezelfde wijk of hetzelfde zorggebied het belangrijkste criterium is voor het verlenen van een vergunning (artikel 6): de tehuizen worden niet langer als eilanden beschouwd, maar moeten voortaan in een gediversifieerd aanbod passen, waardoor de “alles of niets”-situatie waarin een keuze moet worden gemaakt tussen beperkte zorg en internering kan worden vermeden. Hoe zal de verplichting tot samenwerking

l’ouverture de 120 places supplémentaires d’ici 2026 paraît, selon la commissaire, insuffisante au regard de la demande. Des auditions pourraient d’ailleurs aider les membres de l’Assemblée réunie à objectiver cette pénurie. Un état des lieux chiffré pourrait-il être fourni par le Collège réuni ?

Mme Véronique Jamoullie souligne à son tour que la santé mentale est un enjeu fondamental. La pandémie de Covid-19 a permis de mettre en évidence les besoins énormes en matière : on se souviendra qu’au plus fort de la crise sanitaire, les institutions de santé et d’aide aux personnes, elles-mêmes à bout, ne savaient plus à qui adresser les patients en souffrance. L’intervenante se réjouit dès lors du dépôt du présent projet de cadre législatif. Son groupe soutiendra ce texte, qui constitue à ses yeux une avancée importante, inspirée au premier chef par le souci du bien-être des résidents.

À la lumière des demandes portées par le secteur, la députée souhaiterait savoir ce qui est prévu pour en résoudre le sous-financement structurel, compte tenu des nouvelles normes qui lui seront imposées et alors que les coûts de fonctionnement ne cessent d’augmenter.

Qu’en est-il du soutien et de l’encouragement aux initiatives novatrices ?

L’oratrice ne conteste pas les avantages de la numérisation des dossiers. Elle s’interroge néanmoins sur le coût de la mise en place du système informatique et sur les garanties en matière de protection des données confidentielles relatives aux patients.

La commissaire voudrait enfin savoir comment s’articulera la politique en matière de maisons de soins psychiatriques avec le plan social-santé intégré, celui-ci promouvant une territorialisation qui leur est parfois étrangère.

M. Juan Benjumea Moreno, rebondissant sur les propos des préopinantes, rappelle que d’aucuns avaient prédit que la dernière vague de la pandémie de Covid-19 serait une vague de problèmes de santé mentale, les effets de la crise sanitaire s’ajoutant aux causes préexistantes. Cette nouvelle donne impose selon lui de revoir en profondeur l’approche du continuum de la santé mentale.

L’orateur est d’avis que le projet à l’examen rend plus cohérent et plus lisible le cadre législatif des maisons de soins psychiatriques. Il se réjouit en particulier que la collaboration entre les maisons de soins psychiatriques et les services existants dans le même quartier ou le même bassin d’aide et de soins constitue le premier critère d’octroi de l’autorisation (article 6) : ces maisons ne sont plus considérées comme des îles mais doivent désormais s’inscrire dans une offre diversifiée, ce qui devrait permettre d’éviter le « tout ou rien » de l’alternative entre des soins limités et l’internement. Comment cette obligation de collaborer sera-t-elle mise en œuvre ? Le député se joint en outre à la question de Mme Véronique Jamoullie

uitgevoerd worden? De volksvertegenwoordiger sluit zich bovendien aan bij de vraag van mevrouw Véronique Jamoule over de afstemming tussen het ontwerp van ordonnantie en het Geïntegreerd Welzijns- en Gezondheidsplan.

Hij staat eveneens positief tegenover de bepalingen betreffende het vertrouwelijke verzorgingsdossier (artikel 29), wat de psychiatrische verzorgingstehuizen de mogelijkheid zal bieden om voor hun bewoners een individuele begeleiding uit te werken.

Nadat de heer Kalvin Soiresse Njall de omgevingsfactoren en sociaal-economische factoren heeft genoemd die bepalend zijn voor de geestelijke gezondheid, benadrukt hij dat de kwestie van toegankelijke zorg cruciaal is - in het bijzonder de toegang tot psychiatrische verzorgingstehuizen, die begeleiding op lange termijn bieden met het oog op de maatschappelijke integratie van hun bewoners. De volksvertegenwoordiger juicht de aangekondigde bouw van nieuwe psychiatrische verzorgingstehuizen dan ook toe. Hoeveel plaatsen worden er gecreëerd en voor welke doelgroepen?

Na te hebben verklaard dat hij het eens is met de heer Juan Benjumea Moreno wanneer die positief staat tegenover verplicht overleg tussen de psychiatrische verzorgingstehuizen en de andere bestaande diensten, merkt het commissielid op dat de tekst de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie de mogelijkheid zal bieden om een programma uit te werken en erkenningsnormen op te stellen die aan de Brusselse situatie beantwoorden, met trapsgewijs oplopende sancties bij niet-naleving van de normen en een uitgebreidere samenwerking met de burgemeesters, in het bijzonder bij een beslissing tot sluiting.

De spreker voegt eraan toe dat zijn fractie de maatregelen ter verbetering van de geestelijke gezondheid van de Brusseelaars, de versterking van de aanpak van de problematiek en de destigmatisering van geestelijke gezondheidsproblemen aandachtig zal blijven volgen.

Mevrouw Nicole Nketo Bomele is, gezien de voor de geestelijke gezondheid ongunstige contextuele elementen die de vorige sprekers reeds aanhaalden, van mening dat het voorliggende ontwerp een goede zaak is. De volksvertegenwoordiger stelt zich vragen over het tijdschema voor de goedkeuring van de uitvoeringsbesluiten en over hun inhoud. Hoe is er met de sector overlegd? Zal de doeltreffendheid van het nieuwe sanctiesysteem worden geëvalueerd? Worden de gevolgen van het ontwerp van ordonnantie betreffende het aanbod van plaatsen in de psychiatrische verzorgingstehuizen in het Brussels Gewest gemonitord?

Mevrouw Gladys Kazadi verklaart dat het altijd goed is als de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie haar eigen regels uitvaardigt in een materie die onder haar bevoegdheid valt, met als doel een gepast antwoord te bieden op de specifieke behoeften van de Brusselse bevolking. In verband met de voorliggende tekst vraagt ze wat de huidige situatie is van de Brusselse psychiatrische verzorgingstehuizen. Wat is het profiel van hun bewoners en verschilt dat van het model-profiel dat in het ontwerp van ordonnantie beschreven staat? Welke gevolgen worden verwacht betreffende het aantal

sur l'articulation du projet d'ordonnance avec le plan social-santé intégré.

L'intervenant salue également les dispositions relatives au dossier de soins confidentiel (article 29), qui permettront aux maisons de soins psychiatriques d'élaborer un accompagnement individualisé de leurs résidents.

M. Kalvin Soiresse Njall, après avoir évoqué les déterminants environnementaux et socioéconomiques de la santé mentale, souligne que la question de l'accessibilité des soins est cruciale – notamment l'accès aux maisons de soins psychiatriques, qui offrent un accompagnement sur le long terme visant l'intégration sociale de leurs résidents. Le député applaudit en conséquence l'annonce de la construction de nouvelles maisons de soins psychiatriques. Combien de places seront créées et au profit de quels groupes cibles ?

Le commissaire, après s'être joint à M. Juan Benjumea Moreno pour saluer l'obligation d'un dialogue entre les maisons de soins psychiatriques et les autres services existants, note que le texte permettra à la Commission communautaire commune d'établir une programmation et d'édicter des normes d'agrément appropriées à la situation bruxelloise, avec une gradation des sanctions en cas de non-respect de ces normes et une collaboration renforcée avec les bourgmestres, notamment en cas de décision de fermeture.

L'orateur ajoute que sa formation politique restera attentive aux mesures visant à l'amélioration de la santé mentale des Bruxellois, au renforcement de la prise en charge de cette problématique et à la désignation des troubles psychiques.

Mme Nicole Nketo Bomele considère, vu les éléments contextuels défavorables à la santé mentale déjà avancés par les précédents orateurs, que le projet à l'examen arrive à propos. La députée s'interroge sur le calendrier d'adoption des arrêtés d'exécution, ainsi que sur leur contenu. Quelle a été la concertation avec le secteur ? Est-il prévu d'évaluer l'efficacité du nouveau système de sanctions ? Les effets de l'ordonnance en projet sur l'offre de place en maison de soins psychiatriques en Région bruxelloise seront-ils monitorés ?

Mme Gladys Kazadi déclare qu'il est toujours opportun que la Commission communautaire commune édicte ses propres règles dans les matières relevant de sa compétence, en vue de répondre adéquatement aux besoins spécifiques de la population bruxelloise. S'agissant du présent texte : quelle est la situation actuelle des maisons de soins psychiatriques bruxelloises ? Quel profil présentent leurs résidents et diffère-t-il du profil type défini par l'ordonnance en projet ? Quelles conséquences sont attendues en ce qui concerne le nombre de structures actives en Région bruxelloise et leur répartition

structuren dat in het Brussels Gewest actief is en hun spreiding over de openbare en de private sector? Hoeveel plaatsen worden op korte, middellange en lange termijn erkend?

*
* *

De heer Alain Maron, lid van het Verenigd College, komt terug op de vragen betreffende de financiering van de uitvoering van het ontwerp van ordonnantie en stelt dat hij niet kan anticiperen op de komende begrotingswerkzaamheden.

Het bijgewerkte overzicht van het programma van de psychiatrische verzorgingstehuizen is als volgt (cijfers meegegeven door de diensten van het Verenigd College):

entre les secteurs privé et public ? Combien de places seront agréées à court, à moyen et à long terme ?

*
* *

M. Alain Maron, membre du Collège réuni, revenant sur les questions relative au financement de la mise en œuvre de l'ordonnance en projet, expose ne pas être en mesure d'anticiper sur les prochains travaux budgétaires.

L'état des lieux à jour de la programmation des maisons de soins psychiatriques se présente comme suit (chiffres communiqués par les services du Collège réuni) :

Geprogrammeerde bedden Lits programmés	2019	2020	2021	2022	2023	Totaal Total
Totaal aantal PVT-bedden Total lits MSP	373	383	386	400	515*	
Nieuw toegekende bedden Nouveaux lits octroyés		10	3	14	115	142

* Waarvan 73 nieuwe bedden die zijn erkend en gefinancierd tussen 2019 en 2023 (321 erkende bedden en 226 bedden in portefeuille).

* Dont 73 nouveaux lits agréés et financés entre 2019 et 2023 (321 lits agréés et 226 lits en portefeuille).

Gemiddeld wordt er jaarlijks één nieuwe site (of 60 bedden) geopend. Momenteel zijn er 321 erkende bedden en 226 bedden in portefeuille. Er staan 515 bedden geprogrammeerd. Het doel is om, overeenkomstig een erkende norm, te komen tot 0,6 bed per 1.000 inwoners. Dat doel is nog lang niet bereikt, maar de kloof wordt in 2023 en 2024 verder gedicht.

Wat de gendergerichte aanpak betreft, blijkt uit de beschikbare statistieken dat de ambulante raadplegingen vaker door vrouwen worden bezocht. De cijfers bevestigen het aanvoelen dat zij gemakkelijker hun weg vinden naar de diensten voor geestelijke gezondheidszorg en dat mannen daarentegen vaker in de psychiatrische ziekenhuizen terechtkomen en zelfdoding plegen, deels omdat ze niet vroeg genoeg ambulante zorg kregen (in 2022 ging het om 58,82% mannen en 41,18% vrouwen¹; voor ambulante zorg in Brussel, zie onderstaande link²). De genderkwestie vormt in ieder geval een centraal element, waar alle psychologen en psychiaters mee rekening houden.

Het overleg met de sector met het oog op de goedkeuring van de uitvoeringsbesluiten start op 7 november 2023.

En moyenne, un nouveau site (soit 60 lits) est ouvert chaque année. On compte actuellement 321 lits agréés et 226 lits en portefeuille. 515 lits sont programmés. L'objectif est d'arriver, conformément à une norme reconnue, à 0,6 lit par 1.000 habitants. Ce but est loin d'être atteint mais l'écart continuera de se résorber en 2023 et en 2024.

En ce qui concerne l'approche genrée : il ressort des statistiques disponibles, d'une part, que les consultations ambulatoires sont davantage fréquentées par les femmes – les chiffres confirmant l'intuition selon laquelle celles-ci franchissent plus facilement la porte des services de santé mentale – et, d'autre part, que les hommes sont *a contrario* plus nombreux à être hospitalisés en psychiatrie et à se suicider, en partie faute d'avoir été traités suffisamment tôt en ambulatoire (en 2022 on dénombrait 58,82 % d'hommes pour 41,18 % de femmes¹; pour l'ambulatoire bruxellois, voir le lien ci-dessous²). En tout état de cause, la question du genre est un élément central, pris en compte par l'ensemble des praticiens en psychologie et en psychiatrie.

La concertation avec le secteur sera entamée dès le 7 novembre 2023, en vue de l'adoption des arrêtés d'exécution.

¹ https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/blikvanger_gezondheidszorg_ggz_fr_0.pdf

² https://lbsm.be/IMG/pdf/rapport_2019_sur_donnees_2018-2-2.pdf

Bij de proefprojecten loopt er een project voor bepaalde doelgroepen die een intensere behandeling nodig hebben, in het bijzonder hoogbejaarden met mentale problemen, personen met een dubbele diagnose enzovoort. Voor dat project zal het aantal voltijdsequivalenten tijdens deze regeerperiode van 12 naar 14 worden opgetrokken.

De psychiatrische verzorgingstehuizen zijn niet voor een specifiek profiel bedoeld: iedereen kan er worden opgenomen, ook al bestaan er verschillen tussen de sites onderling.

III. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen

Artikelen 1 en 2

Deze artikelen lokken geen enkele commentaar uit.

Artikel 3

Mevrouw Gladys Kazadi merkt op dat er een nieuwe voorwaarde met betrekking tot de leeftijd van de bewoners wordt ingevoerd. Welke specifieke reden rechtvaardigt dat?

De heer Alain Maron, lid van het Verenigd College, antwoordt dat het de bedoeling is om ontsporingen te voorkomen, ook al valt er tot nog toe geen enkel geval te betreuren. Er bestaan specifieke structuren voor minderjarigen.

Artikel 4

Dit artikel lokt geen opmerkingen uit.

Artikel 5

Mevrouw Viviane Teitelbaum vraagt om een toelichting over paragraaf 3 betreffende de vermindering van het aantal toegestane plaatsen bij structurele onderbezetting. Dat terwijl de actoren op het terrein het over volzette psychiatrische verzorgingstehuizen hebben.

Artikel 6

Dit artikel lokt geen opmerkingen uit.

Artikel 7

Mevrouw Gladys Kazadi zou, gezien de formulering van de paragraaf 1, willen weten of een juridische entiteit die meerdere sites uitbaat meerdere vergunningen moet aanvragen.

Mevrouw Viviane Teitelbaum vraagt in verband met paragraaf 3, tweede lid, in welke omstandigheden de overdracht van de vergunning als bezwarend wordt beschouwd.

S’agissant des projets pilotes : un projet est mené à destination de certains publics cibles requérant une prise en charge plus intense, notamment les personnes cumulant le grand âge et un trouble mental, les personnes présentant un double diagnostic, etc. – projet pour lequel on passera de 12 à 14 équivalents temps plein sous cette législature.

Les maisons de soins psychiatriques ne visent pas de profil particulier : chacun peut y être admis, même si l’on constate des variations d’un site à l’autre.

III. Discussion des articles et votes

Articles 1er et 2

Ces articles ne suscitent aucun commentaire.

Article 3

Mme Gladys Kazadi relève qu’une nouvelle condition, relative à l’âge des résidents, est introduite. Quelle raison particulière le justifie ?

M. Alain Maron, membre du Collège réuni, répond qu’il s’agit de prévenir toute dérive, même si aucun cas n’est à déplorer à l’heure actuelle. Des structures spécifiques existent pour prendre en charge les mineurs.

Article 4

Cet article ne suscite aucun commentaire.

Article 5

Mme Viviane Teitelbaum demande des explications sur le paragraphe 3, relatif à la diminution du nombre de places autorisées en cas d’inoccupation structurelle. Les acteurs de terrain évoquent pourtant une saturation des maisons de soins psychiatriques ?

Article 6

Cet article ne suscite aucun commentaire.

Article 7

Mme Gladys Kazadi, vu le libellé du paragraphe 1er, voudrait savoir si une entité juridique exploitant plusieurs sites devrait solliciter plusieurs autorisations.

Mme Viviane Teitelbaum demande, à propos du paragraphe 3, alinéa 2, dans quelles conditions la cession de l’autorisation est considérée comme revêtant « *un caractère onéreux* ».

De heer Alain Maron, lid van het Verenigd College, verklaart dat het verbod op de overdracht van de vergunning moet voorkomen dat er een parallelle sector ontstaat.

Artikelen 8 tot 14

Deze artikelen lokken geen opmerkingen uit.

Artikel 15

Mevrouw Viviane Teitelbaum heeft vragen over instellingen voor ouderen die, subsidiair, de in artikel 3, § 2, bedoelde personen opvangen: hebben zij ook een erkenning of vergunning nodig en riskeren ze sancties?

De heer Alain Maron, lid van het Verenigd College, antwoordt dat dat artikel gaat over de niet-erkende opvangstructuren (NEOS), die moeten kunnen worden gecontroleerd en, in de ergste gevallen, worden gesloten. In dat geval moeten de bewoners in een erkende instelling worden ondergebracht. De instellingen voor ouderen vallen daar niet onder, in die zin dat het niet hun doel is om de in artikel 3, § 2, beoogde doelgroep op te vangen.

Artikel 16

Dit artikel lokt geen opmerkingen uit.

Artikel 17

Mevrouw Viviane Teitelbaum vraagt of er een begroting is opgemaakt en of er aanwervingen plaatsvonden om de in dit artikel beoogde controle uit te voeren. Zo ja, is er dan een advies gevraagd aan de Inspectie van Financiën en wat was in voorkomend geval de teneur ervan?

De heer Alain Maron, lid van het Verenigd College, geeft aan dat het advies van de Inspectie van Financiën niet is gevraagd, aangezien het in het ontwerp beoogde programma en de erkenning geen budgettaire gevolgen hebben.

Artikelen 18 en 19

Deze artikelen lokken geen opmerkingen uit.

Artikel 20

Mevrouw Gladys Kazadi meent dat paragraaf 3, eerste lid, niet duidelijk genoeg is: er wordt gesteld dat de administratieve boete “kan” worden opgelegd, wat laat uitschijnen dat dat afhangt van de goede wil van de bevoegde ambtenaar. Waarom werd die formulering gekozen?

De heer Alain Maron, lid van het Verenigd College, antwoordt dat het om de gebruikelijke formulering gaat, die geenszins de deur openzet voor willekeur.

M. Alain Maron, membre du Collège réuni, explique que l’interdiction de la cession de l’autorisation vise à éviter qu’un secteur parallèle ne se mette en place.

Articles 8 à 14

Ces articles ne suscitent aucun commentaire.

Article 15

Mme Viviane Teitelbaum s’enquiert des établissements pour aînés qui accueillent, à titre subsidiaire, des personnes visées à l’article 3, § 2 : doivent-ils également être agréés ou autorisés et risquent-ils des sanctions ?

M. Alain Maron, membre du Collège réuni, répond que cet article vise les structures d’hébergement non agréées (SHNA), qu’il s’agit de pouvoir contrôler et, dans les cas les plus dramatiques, de pouvoir fermer, auquel cas les résidents doivent être replacés dans une institution agréée. Les établissements pour aînés ne sont pas concernés, dans la mesure où ils n’ont pas vocation à accueillir le public visé à l’article 3, § 2.

Article 16

Cet article ne suscite aucun commentaire.

Article 17

Mme Viviane Teitelbaum demande si un budget a été établi et si des recrutements auront lieu pour effectuer le contrôle prévu à cet article. Dans l’affirmative, un avis a-t-il été demandé à l’Inspection des Finances et, le cas échéant, quel en était la teneur ?

M. Alain Maron, membre du Collège réuni, indique que l’avis de l’Inspection des Finances n’a pas été sollicité, la programmation et l’agrément visés par le projet n’ayant pas d’incidence budgétaire.

Articles 18 et 19

Ces articles ne suscitent aucun commentaire.

Article 20

Mme Gladys Kazadi estime que le paragraphe 3, alinéa 1er, manque de précision : il y est dit que l’amende administrative « peut être imposée », ce qui semble la faire dépendre du bon-vouloir du fonctionnaire habilité. Pourquoi avoir retenu cette formulation ?

M. Alain Maron, membre du Collège réuni, répond qu’il s’agit d’un libellé usuel, qui n’ouvre pas la voie à l’arbitraire.

Artikel 21

Dit artikel lokt geen opmerkingen uit.

Artikel 22

Mevrouw Gladys Kazadi heeft vragen over de afstemming van de paragrafen 3 en 4: als de dringende reden in verband met de volksgezondheid voor een voorlopige sluiting een pandemie is, is het dan legitiem om de kosten en risico's van die maatregel ten laste van de beheerder te leggen?

De heer Alain Maron, lid van het Verenigd College, herinnert eraan dat tijdens de covidpandemie de psychiatrische verzorgingstehuizen niet gesloten werden. Paragraaf 3 biedt de mogelijkheid om dat te doen, met dien verstande dat de vierde paragraaf betrekking heeft op de gevallen van weigering of intrekking van de erkenning die in paragrafen 1 en 2 worden bedoeld. Wanneer de sluiting het gevolg is van een tekortkoming bij de beheerder, worden hem de kosten en risico's ten laste gelegd.

Artikel 23

Mevrouw Viviane Teitelbaum wenst verduidelijking over het lot van de patiënten die zijn ondergebracht in een instelling zonder erkenning of vergunning waarvoor een sluitingsprocedure loopt: krijgen zij de begeleiding die in artikel 23 is opgenomen?

De heer Alain Maron, lid van het Verenigd College, antwoordt bevestigend.

Mevrouw Viviane Teitelbaum reageert dat dat niet explicet in de tekst staat vermeld.

De heer Alain Maron, lid van het Verenigd College, verklaart dat het, aangezien het om niet erkende structuren gaat, niet nodig is om een gedetailleerde procedure in het geval van een sluiting uit te werken. Het spreekt voor zich dat in de praktijk passende oplossingen zullen worden gezocht voor de begeleiding bij een mogelijke sluiting, in voorkomend geval in samenwerking met de gemeente.

Artikelen 24 en 25

Deze artikelen lokken geen opmerkingen uit.

Artikelen 26 en 27

Mevrouw Viviane Teitelbaum wijst erop dat in het artikel het gebruik van de 'minimale psychiatrische gegevens' wordt bestendigd, in weerwil van het advies van de geestelijke gezondheidsdiensten waarin de conclusie wordt getrokken dat het noodzakelijk is om ze volledig te herzien of zelfs een nieuwe vorm voor het verzamelen van gegevens uit te werken. Daar moet later in overleg met de sector aan worden gewerkt. Als het wettelijke kader moet worden hervormd, en

Article 21

Cet article ne suscite aucun commentaire.

Article 22

Mme Gladys Kazadi s'interroge sur l'articulation des paragraphes 3 et 4 : si la raison urgente de santé publique motivant la fermeture provisoire est une pandémie, est-il légitime de mettre les frais et risques de cette mesure à la charge du gestionnaire ?

M. Alain Maron, membre du Collège réuni, rappelle que même pendant la pandémie de Covid-19, les maisons de soins psychiatriques n'ont pas été fermées. Le paragraphe 3 donne la possibilité de le faire, étant entendu que le paragraphe 4 concerne les cas de refus ou de retrait d'agrément visés aux paragraphes 1er et 2. C'est lorsque la fermeture est consécutive à un manquement dans le chef du gestionnaire que les frais et risques sont mis à sa charge.

Article 23

Mme Viviane Teitelbaum souhaiterait des éclaircissements sur le sort des patients hébergés dans un établissement ni agréé ni autorisé soumis à une procédure de fermeture : bénéficient-ils de l'accompagnement prévu à l'article 23 ?

M. Alain Maron, membre du Collège réuni, répond par l'affirmative.

Mme Viviane Teitelbaum réplique que ce n'est pas explicitement prévu dans le texte

M. Alain Maron, membre du Collège réuni, expose que, s'agissant de structures non agréées, il n'y a pas lieu de prévoir une procédure détaillée en cas de fermeture. Il va de soi qu'en pratique, des solutions adéquates seront mises en œuvre pour accompagner les éventuelles fermetures, le cas échéant en collaboration avec les autorités locales

Articles 24 et 25

Ces articles ne suscitent aucun commentaire.

Articles 26 et 27

Mme Viviane Teitelbaum relève que l'article pérennise l'utilisation du 'résumé psychiatrique minimum', en dépit de l'avis des services de santé mentale concluant à la nécessité de le revoir entièrement, voire d'envisager une nouvelle forme de collecte des données. Un travail devrait être ultérieurement entamé à ce propos en concertation avec le secteur. Quitte à réformer le cadre législatif, et vu le retard déjà pris, pourquoi ne pas avoir mené la réforme à son terme en faisant

gezien de al opgelopen vertraging, waarom werd de hervorming dan niet volledig afgerond door de procedure voor de minimale psychiatrische gegevens te herzien?

De volksvertegenwoordiger merkt op dat de sector positief staat tegenover het bewaren van de gegevens met het oog op het opmaken van statistieken, maar dat hij, net als de Raad van State, de termijn van dertig jaar overdreven acht. Waarom heeft het Verenigd College daar geen rekening mee gehouden?

De heer Alain Maron, lid van het Verenigd College, verklaart dat het bijwerken van de minimale psychiatrische gegevens, wat de sector en het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn samen doen, klaar moet zijn voor de inwerkingtreding van de uitvoeringsbesluiten, die gepland is tegen 2025, en geen budgettaire gevolgen zal hebben.

Artikelen 28 tot 32

Deze artikelen lokken geen opmerkingen uit.

Stemmingen

Artikel 1 wordt aangenomen bij eenparigheid van de 11 aanwezige leden.

Artikelen 2 tot 19 worden aangenomen met 9 stemmen, bij 2 onthoudingen.

Artikelen 20 tot 32 morden aangenomen met 9 stemmen, bij 3 onthoudingen.

IV. Stemming over het geheel van het ontwerp van ordonnantie

Het geheel van het ontwerp van ordonnantie wordt aangenomen met 9 stemmen, bij 3 onthoudingen.

– *Vertrouwen wordt geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van het verslag.*

De rapporteur

Véronique JAMOULLE

De voorzitter

Ibrahim DÖNMEZ

ce travail de révision du résumé psychiatrique minimum ?

La députée note que le secteur accueille favorablement la conservation des données à des fins statistiques mais, à l'instar du Conseil d'État, juge excessif le délai de trente ans. Pourquoi le Collège réuni n'y a-t-il pas eu égard ?

M. Alain Maron, membre du Collège réuni, déclare que le travail de mise à jour du résumé psychiatrique minimum, mené en commun par le secteur et par l'Observatoire de la santé et du social, devrait aboutir avant l'entrée en vigueur des arrêtés d'exécution, prévue d'ici 2025, et n'aura pas de conséquences budgétaires.

Articles 28 à 32

Ces articles ne suscitent aucun commentaire.

Votes

L'article 1er est adopté à l'unanimité des 11 membres présents.

Les articles 2 à 19 sont adoptés par 9 voix et 2 abstentions.

Les articles 20 à 32 sont adoptés par 9 voix et 3 abstentions.

IV. Vote sur l'ensemble du projet d'ordonnance

L'ensemble du projet d'ordonnance est adopté par 9 voix et 3 abstentions.

– *Confiance est faite à la rapporteuse pour la rédaction du rapport.*

La Rapporteuse

Véronique JAMOULLE

Le Président

Ibrahim DÖNMEZ